

บทความพิเศษของ อ.เชียวชาญ รัตนามัทธนะ

ผู้ก่อตั้งและนายกสมาคมคนแรก (พ.ศ.2531-2550) ของสมาคมบริหารงานจัดซื้อและซัพพลายเชนแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 025 มกราคม – กุมภาพันธ์ 2553

สอบถามปรึกษาหารือได้ที่ ☎ 08 1628 7855 ✉ cheocharn@hotmail.com 📞 cheocharn 📱 cheocharn

จรรยาบรรณทางธุรกิจ Business Ethics

ในการบรรยายเกี่ยวกับเทคนิคการจัดซื้อจัดหาและการเจรจาต่อรองในการจัดซื้อว่าจ้างนั้น ถ้าครั้งใดมีผู้บริหารระดับสูงมาฟังด้วย เขามักจะกระซิบกระซาบถามผมเป็นการส่วนตัวว่า “เมื่อไรฝ่ายจัดซื้อจะเลิกคอร์รัปชันเสียที” หรือบางทีก็ถามว่า “ทำอย่างไรระบบกินตามน้ำหนักของนักจัดซื้อจะหมดไปเสียที” เรื่องนี้เกิดบ่อยมากแทบจะเป็นประจำสำหรับผมตลอดระยะเวลากว่ายี่สิบปีที่ผมเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้เรื่องการจัดซื้อจัดหา และผมก็จะตอบกลับไปเหมือนๆ กันทุกครั้งว่า “เรื่องนี้ตบมือข้างเดียวไม่ดังหรือครับท่าน ต้องถามฝ่ายขายหรือซัพพลายเออร์ด้วยว่า เมื่อไรจะเลิกใช้วิธีสกปรกยึดเหนี่ยวเงินให้ฝ่ายจัดซื้อเสียทีล่ะครับ ผมขอยืนยันยืนยันว่าตอนนี้ฝ่ายจัดซื้อ มีจรรยาบรรณดีขึ้นกว่าอดีตมากแล้วครับ แต่ฝ่ายขายหรือซัพพลายเออร์ละ ยังขายของกันในตลาดมืดกันอยู่หรือเปล่าครับ”

ช่วงใกล้สิ้นปีหรือช่วงส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ซึ่งเป็นเทศกาลของขวัญและกินเลี้ยง บางบริษัทก็จะทำจดหมายลงนามโดยกรรมการผู้จัดการใหญ่หรือผู้อำนวยการฝ่ายการเงินหรือผู้บริหารระดับสูงของฝ่ายจัดซื้อ ส่งไปถึงซัพพลายเออร์ทุกราย เนื้อความ

หลักก็เป็นการย้ำเตือนให้ซัพพลายเออร์ทราบว่า บริษัทมีนโยบายไม่ให้นักงานทุกคนไม่ว่าแผนกใดทั้งสิ้นในบริษัทรับของขวัญของกำนัลอันเกินขอบเขตจากคู่ค้านอกเหนือไปจากสิ่งที่

ให้กันเป็นประเพณี เช่นขนมเค้ก กระจ่างผลไม้ ปฏิทิน ไดอารี่ และแม้จะเป็นสิ่งที่ให้กันเป็นธรรมเนียมประเพณีปกติก็ต้องไม่มีมูลค่าสูงเกินควร อีกทั้งการรับเลี้ยงที่ฟุ่มเฟือยบ่อยครั้งเกินขอบเขตก็เป็นสิ่งต้องห้ามเช่นกัน และในจดหมายนี้ได้ย้ำเอาไว้ด้วยว่า หากคู่ค้ารายใดไม่ให้ความร่วมมือหรือมีพฤติกรรมที่ถือว่าขัดต่อนโยบายในเรื่องของขวัญและการรับเลี้ยงดังกล่าว อาจทำให้สัมพันธ์ภาพทางธุรกิจสิ้นสุดลงได้

ถ้าท่านผู้ใดประสงค์จะได้ตัวอย่างจดหมายเนื้อความดีๆ เหล่านี้ไปศึกษา กรุณาติดต่อมาที่ผมครับ ผมจะแนบไฟล์ไปให้ศึกษาเป็นแนวทางในการทำจดหมายของท่านเอง อย่าไปลอกเขาทั้งหมดนะครับ เอาไปดัดแปลงให้เป็นสไตล์ของบริษัทท่านเองก็จะดีที่สุด

บทความจาก Supply Management ฉบับวันที่ 5 พฤศจิกายน 2009 ของสถาบัน CIPS ประเทศอังกฤษ เรื่อง No mercy for corrupt vendors เขียนโดย Allie Anderson มีเนื้อหาที่น่าสนใจตรงที่ว่าเขาคว่ามาตรการคว่ำฟลายเออร์ที่ไร้จรรยาบรรณกันแล้ว ผมขอสรุปบางตอนมาเผยแพร่ให้ท่านได้พิจารณากันดังนี้

จากการสำรวจล่าสุดพบว่า 79% ของนักจัดซื้อจะ Boycott ชัฟฟลายเออร์ที่มีพฤติกรรมฉ้อฉลไร้จรรยาบรรณทางธุรกิจ เพราะตระหนักดีว่าการคอร์ปชั่นฉ้อฉลมิได้มีผลเสียเฉพาะต่อชัฟฟลายเออร์ฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่จะส่งผลร้ายโยงใยมาถึงฝ่ายจัดซื้อและกระทบกระเทือนไปถึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตลอดชัฟฟลายเชนทีเดียว

ในการสำรวจครั้งนี้มี 21% ที่ตอบว่า จะไม่แสดงปฏิกิริยาตอบโต้กับชัฟฟลายเออร์ที่ไร้จรรยาบรรณหรือฉ้อฉล เนื่องจากตัวเองมีไซบริษัทใหญ่โตอะไรที่จะไปตอบโต้เขาได้ บางรายก็ตอบว่ามันเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องซื้อของเขาเพราะชัฟฟลายเออร์รายอื่นไม่สามารถตอบสนองสินค้าชนิดดังกล่าวได้ดีเท่ารายนั้น ถึงจะรู้ว่าเป็นชัฟฟลายเออร์ที่ไร้จรรยาบรรณ แต่ก็เฉยไว้ดีกว่า

มีข้อคิดเห็นจากผู้ที่ต่อต้านการคอร์ปชั่นว่า ยิ่งถ้าเป็นความไม่โปร่งใสในการจัดซื้อจัดหาของหน่วยราชการก็จะยิ่งเลวร้ายเข้าไปใหญ่ เพราะผู้คนจะสูญเสียความเชื่อมั่นในระบบราชการส่งผลกระทบไปถึงบรรยากาศการลงทุนของเอกชน บริษัทต่างชาติจะลังเลในการเข้ามาลงทุนในประเทศเพราะขาดความเชื่อมั่นในการแข่งขันเสรี ใครเสนใหญ่กว่าเงินใต้โต๊ะมากกว่าก็ชนะประมูล การคอร์ปชั่นจะส่งผลมาที่สินค้าและบริการที่ด้อยคุณภาพเพื่อชดเชยกับเงินใต้โต๊ะที่จ่ายไป การคอร์ปชั่นจะส่งผลให้ต้นทุนการทำธุรกิจสูงกว่าปกติ สูญเสียความสามารถในการแข่งขันนักธุรกิจดีๆ เขาก็หนีไปลงทุนที่อื่นกันหมด

หลายรายตอบว่า ไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องไปติดต่อกลือกลั้วกับชัฟฟลายเออร์ที่มีนิสัยหรือพฤติกรรมน่าเน่าแบบนั้น มีชัฟฟลายเออร์ดีๆ อีกมากมายพะเรือเกรียนที่อยากจะทำธุรกิจกับเรา

บางรายก็ตอบว่า ถ้าพบชัฟฟลายเออร์ที่ทำธุรกิจแบบไร้จรรยาบรรณ ก็จะขึ้นบัญชีดำหยุดการติดต่อค้าขายไว้ก่อน จนกว่าจะพิสูจน์และมั่นใจได้ว่าเปลี่ยนนิสัยได้แล้วอย่างถาวร แต่บางรายก็บอกว่าถ้าขึ้นบัญชีดำแล้วก็ตัดตลอดไปเลย เพราะโอกาสจะกลับมาเล่นสปรกก็ยังมีอีกค่อนข้างเน

นึกไปถึงการสำรวจจากสถาบัน Transparency International ที่เขาสำรวจความโปร่งใสในการทำธุรกิจในเอเชีย ผมรวบรวมสถิติมา 13 ปีต่อเนื่องพบว่า ในกลุ่มเอเชียนั้นประเทศที่โงกแปลกเป็นที่หนึ่งได้แก่อินโดนีเซีย แต่ผลสำรวจบางปีฟิลิปปินส์ก็ได้ตำแหน่งประเทศที่โงกเป็นอันดับหนึ่ง ผลสำรวจตลอด 13 ปีที่ผมรวบรวมไว้นั้นประเทศไทยเราไม่เคยถูกประกาศว่าโงกที่สุด แต่ช่วง 3-4 ปีล่าสุดนี้แหละที่ผลสำรวจเขาประกาศออกมาว่าประเทศไทยโงกเก่งเป็นลำดับที่สอง บางปีก็รองจากอินโดนีเซีย บางปีก็โงกเก่งเป็นที่สองต่อจากฟิลิปปินส์ ถ้าพวกเราเข้มงวดกวดขันทั้งฝ่ายจัดซื้อเอง และลงมือจัดการ Boycott หรือ Blacklist ชัฟฟลายเออร์ประเภทชอบติดสินบนเสียบ้าง ไทยเราก็จะไม่ติดอันดับขี้โงกเหมือนที่ผ่านมา และเรื่องนี้ก็สัมพันธ์กับการทำธุรกิจแบบ CSR อีกด้วย

ท่านสามารถค้นสถิติความโงกและเรื่องราวเกี่ยวกับ CSR ได้ในบทความของผมที่เขียนไว้ก่อนหน้านี้ได้ครับ ของฟรีทั้งนั้นครับ